

EVLİLİK İÇİN KARŞILAŞTIRMA DÜZEYİ ÖLÇEĞİNİN (EKDÖ) GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Semra Azizoğlu-Binici
Ankara Üniversitesi

Selim Hovardaoğlu*
Ankara Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Sabatelli (1984) tarafından geliştirilen Evlilik İçin Karşılaştırma Düzeyi Ölçeği-EKDÖ (Marital Comparison Level Index)'nin evli çiftler için geçerlik ve güvenilirliğini saptamaktır. Evlilik sorunu nedeniyle psikolojik yardım almamış 50 evli çift üzerinden yapılan analizler sonucunda EKDÖ'nin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu bulunmuştur. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin olumlu ve olumsuz özellikleri ayrı ayrı değerlendiren iki faktörden oluştuğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Mübadele, Karşılaştırma Düzeyi, Evlilik Doyumu

ABSTRACT

The pupose of this study is to investigate the reliability and the validity of "The Marital Comparison Level Index" developed by Sabatelli (1984) in married couples. The sample consisted of 50 couples who had not received counseling about their marriage problems. The analyses revealed that "The Marital Comparison Level Index" is a reliable and valid instrument to measure expectation level for Turkish populations. The factor analysis showed that there were two factors in the scale consisting of positive and negative features in evaluation.

Keywords: Social Exchange, Comparison Level, Marital Satisfaction

GİRİŞ

Kişilerarası ilişkileri açıklamak amacıyla geliştirilen kuramlardan bir bölümü Sosyal Mübadele (Social Exchange) Kuramları adını almaktadır. Aslında bu kapsamda bir değil birden fazla Sosyal Mübadele Kuramı vardır ve kuramlar, özellikle Skinner ekolünü temel almaktadır Bununla birlikte, Thibaut ve Kelley'nin (1959) geliştirdikleri Etkileşim Sonuçları Kuramı (Theory of Interaction Outcomes) bilişsel yaklaşımdan da önemli ölçüde etkilenmiştir.

Thibaut ve Kelley'e (1959) göre kişilerarası ilişkiler, ödül-bedel mübadelesine dayanır

ve insanlar, ödülü yüksek, bedeli düşük ilişkileri tercih ederler. Ödül, bir bireyin ilişkiden aldığı haz veya doyum; bedel ise bireyin performansını ketlemeye yönelik faktörlerdir. Bu durumda, sonuç ise, ödül ve bedel arasındaki fark olarak tanımlanabilir. Kuramın yordamalarından birine göre sonuç pozitif olduğunda, birey ilişkiyi sürdürme, negatif olduğunda da, ilişkiyi değiştirme veya sonlandırma eğilimi gösterecektir.

Kuram, ödül ve bedel arasındaki farkı gösteren sonucun iki temel belirleyicisi olduğunu ileri sürmektedir. Bunlar, bireyin ihtiyaçları, değerleri, eşinin (partner) çekicilik düzeyi gibi

* Yazışma Adresi: Prof. Dr. Selim Hovardaoğlu, Ankara Üniversitesi D. T. C. F. Psikoloji Bölümü Sıhhiye ANKARA Ölçeğin Türkçe formunun kullanım hakları yazarlara aittir.

faktörleri kapsayan dışsal faktörlerdir. Sonucun belirleyicisi olan ikinci faktör ise iki birey arasındaki ilişkinin kendine özgü içsel koşullarıdır. Bu faktörler, etkileşim sürecinin bir sonucu olarak, etkileşim sırasında ortaya çıkar. İçsel belirleyiciler, ikili ilişkilerdeki üyelerin davranış zincirlerinin birbiriyle çatışır olup olmamasına bağlı olarak en uygun ödül-bedel olasılıklarının ortaya çıkmasına yol açmaktadır. (Thibaut ve Kelley, 1959).

Thibaut ve Kelley'e göre bir bireyin, halen yaşadığı ilişkiden elde ettiği sonuçları değerlendirebilmesi için iki standartı bulunmaktadır. Bunlar karşılaştırma düzeyi (comparison level-KD) ile seçenekler için karşılaştırma düzeyi (comparison level for alternatives-KDseç) adını almaktadır. Kuramın, üzerinde önemle durduğu kavram olan KD, doyum-doyumsuzluk boyutunun nötr noktası olarak ele alınabilir ve bu nokta, bireyin, bugüne kadar elde ettiği tüm sonuçların ortalamasıdır. Bu durumda, bireyin, şu andaki ilişkiden elde ettiği sonuçlar, bu nötr noktanın üstünde ise birey, ilişkiyi, doyum verici ve çekici olarak değerlendirecektir. Buna karşılık, sonuçlar KD'nin altında kalıyorsa birey ilişkiyi, doyumsuz ve itici olarak değerlendirecektir. Thibaut ve Kelley'e göre KD'nin oluşmasına her sonuç eşit ağırlıklı olarak katılmaz. Bireyin önem verdiği bazı sonuçların ağırlığı fazla iken, bazı sonuçların ağırlığı daha azdır. Bu durumda, KD, bireyin yaşantılarla elde ettiği sonuçların ağırlıklı bir ortalaması olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca bireyin yeni yaşantılarına ve elde ettiği yeni sonuçlara bağlı olarak, KD, ortamdan ortama değişebileceği gibi zamandan zamana da değişebilmektedir. Böylece KD'yi etkileyen iki faktör, bireyin geçmiş yaşantıları ile şu andaki ilişkisi olmaktadır. Bu iki faktörün KD ile olan yakın ilişkisi nedeniyle kuram, KD'ni, pozitif sonuçların ağırlıklı ortalaması olarak da tanımlanmaktadır. (Thibaut ve Kelley 1959). Böylece diğer koşullar sabit kaldığı takdirde, yaşanan her ilişki KD'ni yükseltme eğiliminde olacaktır ve birey, bunu sağlayacağını tahmin ettiği ilişkileri daha çekici bulacaktır (Chadwick-Jones, 1976).

İlişkiye ait sonuçları değerlendirebilmek için kullanılan ikinci standart, KDseç kavramıdır ve uygun seçenekler için kabul edilebilecek en düşük doyum düzeyi olarak tanımlanabilir (Chadwick-Jones, 1976). Dolayısıyla KDseç, bireyin mevcut ilişkisine bağımlı kalıp kalmayacağı konusunda karar verirken kullandığı ölçüttür. (Drigotas ve Rusbult, 1992; Thibaut ve Kelley, 1959). Diğer anlamıyla KDseç, bireyin girebileceği diğer ilişkiler hakkında neler bildiği ile ilgilidir. Kurama göre bireyin, şu andaki ilişkisinden elde ettiği sonuçlar KDseç'inin altına indiği takdirde, birey, ilişkiyi değiştirme ya da sonlandırmaya yönelecektir.

Bu iki standart açısından ele alındığında, karşılaştırma düzeyi kavramı, bir ilişkinin ne denli doyum sağladığı; seçenekler için karşılaştırma düzeyi kavramının ise ilişkinin istikrarı konusundaki karar üzerinde etkili olduğu ileri sürülebilir. Dolayısıyla, ilişkiden elde edilen sonuç bu iki standartın üstündeyse, ilişki doyum verici ve istikrarlı; her iki standartın altında ise doyumsuz ve istikrarsız olarak değerlendirilecektir. (Chadwick-Jones, 1976; Drigotas ve Rusbult, 1992; Hovardaoğlu, 1996; Thibaut ve Kelley, 1959.) Buna karşılık, karşılaştırma düzeyinin altındaki ilişkiler doyum verici fakat istikrarsız olarak algılanmaktadır (Drigotas ve Rusbult, 1992; Hovardaoğlu, 1996). Seçenekler için karşılaştırma düzeyinin üstünde ve karşılaştırma düzeyinin altındaki sonuçlar ise ilişkinin istikrarlı fakat doyumsuz olmasına yol açmaktadır (Drigotas ve Rusbult, 1992; Hovardaoğlu, 1996). Burada belirtilen son koşul insanların doyum almadıkları bir ilişkiyi hala niçin sürdürdükleri sorusuna cevap niteliği taşımaktadır.

Thibaut ve Kelley'nin Sosyal Mübadele Kuramında önemle üzerinde durdukları temel kavramlardan diğer ikisi de işbirliği ve rekabettir. Kurama göre ilişkide bulunan bireyler, kendi ödülleri yanı sıra eşlerinin (partner) ödülleri de en yüksek düzeye çıkarma

eğilimindeyseler buna işbirliği adı verilmektedir. İlişkiye giren bireyler, kendi ödülleri en yükseğe çıkarırken, eşlerin bedelini arttırmaya ve/veya ödülleri azaltmaya yönelmişlerse bu ilişkiye de rekabet ilişkisi adı verilmektedir. Thibaut ve Kelley, ilişkide olan iki bireyin, eşleşmiş davranış seçeneklerindeki ödül ve bedellerini göstermek için matris kavramından yararlanmışlar ve farklı nitelikte matrisler önererek araştırmalara yol göstermişlerdir.

Kuram çerçevesinde yapılan araştırmaların bir bölümü, grup dinamiğini, grup içindeki işbirliğini ve rekabeti incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu konuda yapılan araştırmalara literatürde tutuklunun çıkması, uzlaşma (bargaining), hakçılık gibi başlıklar altında rastlanmaktadır.

Son yıllarda karı-koca ilişkilerine, yakın, duygusal ilişkilere ve aile-içi ilişkilere kuram çerçevesinde duyulan ilgi giderek artmaktadır. Bu kuramın kavramlarıyla, evlilik ilişkisindeki doyum, eşlerin evlilik ilişkilerinden aldıkları ödüller ile ödedikleri bedeller arasındaki fark olarak tanımlanmaktadır (Sabatelli, 1984; 1988). Eşlerin, evlilik ilişkisinden elde ettikleri sonuçlar, beklentilerinin üstünde olduğu zaman ilişki doyum verici, beklentinin altında olduğu zaman ise doyumsuz olarak tanımlanmaktadır.

Thibaut ve Kelley'in Kuramındaki yaklaşım temel alınarak, eşlerin evlilik ilişkisinde elde ettikleri sonuçları, evlilikle ilgili beklentilerini ifade eden karşılaştırma düzeyi kavramı ile değerlendirdiklerini söylemek mümkündür. Bu durumda eşlerin evlilik ilişkilerinde beklentileri düzeyinde veya onun üstünde sonuçlarla karşılaştıkları zaman evliliklerini "mutlu" olarak tanımlayacakları yordaması yapılabilir. Bu konuda yapılan bir çalışmada eşlerin, beklentilerine uygun sonuçlarla karşılaştıklarında doyumlu oldukları, düşük sonuçlarda ise beklentilerini değiştirip azaltma eğilimine girdikleri bulunmuştur (Sabatelli, 1988). Bir başka çalışmada ise yapıcı (constructive)

ebeveynliğin, evlilik doyumunu ile ilişkili olduğu görülmektedir (Simons ve ark., 1990). Bu çalışmanın bulgularına göre evlilik doyumunu özellikle ekonomik zorlanma ile ilişkilidir ve ekonomik zorlanmalar azaldıkça evlilik doyumunda artma olmaktadır. Sosyal Mübadele Kuramı açısından yazarlar ekonomik koşullar ve eğitimin evlilikle ilgili beklentilerin (karşılaştırma düzeyi) oluşumunda önemli rol oynadığını ileri sürmektedir.

Literatürde, evlilik doyumunu ile ilgili pek çok araştırmaya rastlanmaktadır. Bu çalışmaların bir kısmı evlilik doyumunu ile nedensel yüklemeler arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Bu konuda yapılan çalışmalarla ilgili kapsamlı bir incelemeyi Bradbury ve Fincham'ın (1990) makalesinde bulmak mümkündür. Evlilik doyumunu ile ilgili olarak yapılan çalışmaların bir bölümüne eleştiriler yöneltilmektedir (Sabatelli, 1984). Bu eleştirilerin başında kuramsal temeli olsun veya olmasın, evlilik doyumunu kavramının tanımında ortaya çıkan yetersizlikler bulunmaktadır. Kavramın tanımı konusundaki yetersizlikler de evlilik doyumunun ölçülmesinde bazı sorunlar ortaya çıkarmaktadır ve böylece evlilik mutluluğu, evlilik uyumu gibi kavramlar eş anlamlı hale gelmektedir (Donohue ve Ryder, 1982).

Sabatelli (1984) bu tanım sorununa çözüm getirebilmek ve ikili ilişkileri temel alan Thibaut ve Kelley'in kuramı çerçevesinde evlilik ilişkilerini incelemek için bir ölçek geliştirmiştir. Evlilik İçin Karşılaştırma Düzeyi Ölçeği (Marital Comparison Level Index) adını verdiği bu ölçek, evlilik ilişkisinde hangi konulara önem verildiğini ve bireylerin, elde ettikleri sonuçların, beklentilerine ne kadar uygun olduğunu değerlendirmelerini sağlayacak bir davranım formatı sağlamaktadır. Bu ölçekle evlilikle ilgili beklentilerin ne kadar karşılandığı ölçülmektedir. Ölçekteki maddelerin geliştirilmesinde evlilik doyumunu ve uyumu literatüründen yararlanıldığı da belirtilmiştir (Sabatelli, 1984).

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, Thibaut ve Kelley'nin Sosyal Mübadele Kuramı temel alarak, evlilik ilişkisi konusunda yapılacak araştırmalarda kullanılmak üzere geliştirilen Evlilik İçin Karşılaştırma Düzeyi Ölçeğinin (Marital Comparison Level Index) Türkiye'deki geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir.

YÖNTEM

Denekler

Bu araştırmada, eğitim düzeyleri farklı olan ve evlilik sorunları nedeniyle herhangi bir psikolojik yardım almaya yönelmemiş 250 evli çiftten veri toplanması planlanmıştır. Ancak eşlerden biri ya da ikisi tarafından verilmeyen cevaplar nedeniyle büyük ölçüde veri kaybı olmuş ve analizler, tüm ölçekleri eksiksiz olarak dolduran 50 evli çiftten elde edilen verilere dayanarak gerçekleştirilmiştir. Bu deneklere ait bilgiler, Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Tüm deneklerin sosyo-demografik özelliklerine ait genel ortalama ve yüzdeleri

Denekler	Yaş	İş		Eğitim			
		Çalışıyor n(%)	Çalışmıyor n(%)	İlk n(%)	Orta n(%)	Lise n(%)	Y.Okul n(%)
Kadın n=50	33.3	32 (64)	18 (36)	9 (18)	1 (2)	14 (28)	26 (52)
Erkek n=50	36.8	45 (90)	5 (10)	4 (8)	5 (10)	12 (24)	29 (58)
Toplam n=100	35.1	77 (77)	23 (23)	13 (13)	6 (6)	26 (26)	55 (55)

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplamak amacıyla, Aile Değerlendirme Ölçeği (AÖD), Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ) ve Evlilik için Karşılaştırma Düzeyi Ölçeği (EKDÖ) kullanılmıştır.

Aile Değerlendirme Ölçeğinin uyarlama çalışması, Bulut (1990) tarafından yapılmıştır. Ölçekte 60 madde ve 7 alt ölçek bulunmaktadır. Ölçeğin, alt ölçeklerine ait test tekrar test

güvenilirlik katsayıları 0.62 ile 0.90 arasında değişmekte ve hepsi anlamlı ilişkileri yansıtmaktadır (s.d=49; p<.01). ADÖ'nin ölçüt geçerliği de incelenmiş ve yeterli düzeyde olduğu görülmüştür (Bulut, 1990).

Kışlak (1996) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Evlilikte Uyum Ölçeği, 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 60'dır ve puan artışı, uyumun göstergesi olarak kabul edilmektedir. Ölçeğin, iç tutarlık katsayısı 0.80; iki- yarım güvenilirliği 0.67'dir ve bu değer anlamlıdır (Kışlak, 1996). Bunun yanı sıra, madde-test korelasyonlarının tamamı anlamlıdır ve Aile Yapısını Değerlendirme Aracı ile gerçekleştirilen ölçüt geçerliği 0.66'dır.

Evlilik İçin Karşılaştırma Düzeyi Ölçeği (EKDÖ): EKDÖ Thibaut ve Kelley'in (1959) kuramındaki mübadele yaklaşımı çerçevesinde geliştirilmiştir (Sabatelli, 1984). Ölçek 36 maddeden oluşmaktadır. Her maddenin altında iki ayrı değerlendirme boyutu bulunmaktadır. Bunlardan ilki, beklenti düzeyine uygunluk değerlendirmesidir. Bu değerlendirme 7 basamaklı ölçek üzerinde yapılmaktadır. Bunlar, beklentinin çok altında, oldukça altında, biraz altında, beklentiye uygun, beklentinin biraz üstünde, oldukça üstünde ve çok üstünde biçiminde gösterilen basamaklardır. Bu basamaklar 1 ile 7 arasında puanlanmıştır.

Her maddenin altında bulunan ikinci değerlendirme, maddelerdeki durumların önem derecesini saptamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu değerlendirmeye ait basamaklar "Hiç önemli değil" ile "çok önemli" arasında değişmektedir ve 1 ile 7 arasında puanlanmaktadır.

EKDÖ'nin Türkçe'ye Çevrilmesi

İlk aşamada, ölçeğin İngilizce formu çoğaltılarak Türkçe'ye çevrilmeleri için 6 yargıcıya verilmiştir. Bu 6 yargıcıdan 3'üne ölçeğin temel olduğu kuram hakkında bilgi verilmişken 3'üne bu yönde herhangi bir bilgi verilmemiştir. Daha sonra yargıcılardan gelen çevirilerden

ortak bir metin oluşturulmuştur. Ancak bir kaç madde yönünden yargıcılar arasında önemli görüş ayrılıkları olduğu için bu maddeler, farklı çevirileriyle birlikte hem bu yargıcılara hem de yeni yargıcıya verilmiş ve bu çevirilerin değerlendirilerek, en uygun olanının belirtilmesi istenmiştir. Bu aşamada elde edilen çevirilere dayanarak ölçeği oluşturan 36 madde, İngilizce ve Türkçeleriyle birlikte 3 kişilik yeni bir yargıcı grubuna verilmiş ve çeviri uygunluğunu değerlendirmeleri istenmiştir. Bu değerlendirilmede yargıcılardan, çeviriyi uygun gördükleri takdirde, bunu belirtmeleri, uygun görmedikleri çeviriler için kendilerine doğru gelen çeviriyi yazmaları istenmiştir. Bu aşamadaki değerlendirilmede, yargıcılardan bazı sözcüklerin Türkçe karşılıkları konusunda tereddütleri olduğu yolunda geri bildirim alınmış ve buna dayanarak Türkçe yeni bir form oluşturulmuştur. Bu yeni form, farklı 5 yargıcıya verilerek, kendilerinden, bu maddeleri İngilizce'ye çevirmeleri istenmiştir. Bu çevirinin, özgün ölçekle karşılaştırılması sonucu, Türkçe formun kullanılabilirliğine karar verilmiştir.

İşlem

Veri toplama araçları kısmında sözü edilen ölçeklerin tümü her iki eşe de ayrı ayrı uygulanmıştır. Bu amaçla, her eş için ölçekler kapalı bir zarfa konmuş; eşlerden, ölçekleri, birbirlerinden bağımsız olarak doldurmaları ve yine kapalı zarfla iade etmeleri istenmiştir. Eşlerden kimlik belirtecek herhangi bir bilgi alınmadığı için karışıklığı önlemek amacıyla her çifte, aynı sıra numarasına sahip ölçekler verilmiştir.

BULGULAR

Daha önce de belirtildiği gibi EKDÖ maddeleri beklentiye uygunluk ve önem derecesi üzere iki ayrı değerlendirme sistemine sahiptir. Bu bölümde yer alan analizler, her iki değerlendirme için ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir.

1. EKDÖ'nün Beklentiye Uygunluk Değerlendirmesinin Güvenirlilik ve Geçerliğine İlişkin Bulgular

Beklentiye uygunluk değerlendirmesinin güvenirliliğini belirlemek amacıyla, iç tutarlık katsayısı, iki-yarım güvenirliliği, her madde için eşler arası korelasyonlar ve tüm denekler için madde-toplam puan korelasyonları hesaplanmıştır. Ancak eşlerden kimlik bilgisi alınmadığı için test-tekrar test güvenirliliğine bakılmamıştır. Bu değerlendirilmeyle ilişkili olarak, ölçeğin iç tutarlık katsayısı 0.89'dur. Diğer yandan, iki-yarım güvenirliliği 0.70'dir ve bu, anlamlı bir değerdir ($t=1.59$; $s.d.=98$; $p<.05$). Her madde için eşler arasındaki korelasyonlar 0.70 ile 0.88 arasında değişmektedir ve bunların tamamı, anlamlı ilişkileri yansıtmaktadır ($s.d.=48$; $p<.05$).

Her madde için beklentiye uygunluk değerlendirmesinin toplam puanı yordama gücü incelenmiş ve bu amaçla hesaplanan korelasyon katsayıları Tablo 2'de gösterilmiştir. Bu tabloda da görüldüğü gibi 16, 18, 20, 21, 22, 24, 28 ve 30. maddelerin toplam puanı yordama gücü çok düşüktür. Ancak bu maddelerin yeniden değerlendirilmesi faktör analizi bulguları ışığında ele alınacaktır.

EKDÖ'nin faktör yapısını belirlemek amacıyla, beklentiye uygunluk değerlendirmesi puanlarına önce açımlayıcı (exploratory) analiz uygulanmış ve dokuz faktör elde edilmiştir. Ancak madde sayısı, denek sayısı, faktörlerin açıkladığı varyans ve kuramsal yorumlanabilirlikle öneriler göz önünde tutularak, onaylayıcı (confirmatory) analiz, iki faktörlü olarak yapılmış ve sonuçlar, Tablo 2'de gösterilmiştir. (Guilford, 1954; Tabachnick ve Fidell, 1989; Tatlıdil, 1992)

Tablo 2. EKDO maddelerinin beklentiye uygunluk değerlendirmesine ait madde-toplam puan korelasyonları ile faktör analizi sonuçları (maddelerin faktör yükleri)

Madde	r	Faktör 1 Özdeğeri: 11.40 Açık.Varyans: %31.7	Faktör 2 Özdeğeri: 2.89 Açık.Varyans: %8
1. Eşinizle yaşadığınız sevginin düzeyi	.74	.79	-
2. Eşinizle yaşadığınız uyumluluk derecesi	.67	.77	-
3. Eşinizle birbirinize karşı gösterdiğiniz saygının düzeyi	.67	.75	-
4. Siz ve eşinizin birbirinizin ihtiyaçlarını karşılama düzeyi	.72	.76	-
5. Eşinizin gösterdiği duygusal yakınlık düzeyi	.71	.77	-
6. Eşinizin size bağlılık derecesi	.70	.77	-
7. Eşinizin sizi dinlemeye istekli olma derecesi	.72	.81	-
8. Kişilerarası iletişiminizin etkililik derecesi	.60	.60	-
9. Eşinizle yaşadığınız dostluk, arkadaşlık ve yakınlık derecesi	.64	.77	-
10. Eşinizle ilişkinizdeki eşitlik derecesi (ekonomik, ortak kararlar alma, cinsellik vb.)	.76	.80	-
11. Eşinizle aranızdaki sırdaşlık derecesi	.68	.77	-
12. Eşinizin size güvenme derecesi	.70	.75	-
13. Evde, paranın adil biçimde harcanma derecesi	.73	.78	-
14. Eşinizle birlikte geçirdiğiniz zaman miktarı	.58	.53	-
15. Eşinizin fiziksel çekiçilik düzeyi	.62	.63	-
16. Gündelik kararlarda, eşinizle aranızdaki anlaşmazlık düzeyi	.15	-	.47
17. Eşinizin cinselliğe karşı gösterdiği ilginin derecesi	.39	.40	-
18. Eşinizle önemsiz konular üzerinde tartışmalarınızın miktarı	-.20	-	.43
19. Eşinizle yaşadığınız cinsel faaliyet düzeyi	.49	.52	-
20. Boş zamanları kullanma konusunda eşinizle yaşadığımız çatışma derecesi	.02	.63	.63
21. Eşinizin dile getirdiği eleştiri düzeyi	.01	-	.70
22. Siz ve eşinizin cinselliği tartışma miktarı	.20	-	.36
23. Yaşam biçiminiz konusunda eşinizle aranızdaki anlaşma dereceniz	.65	.64	-
24. Arkadaşlarınız konusunda eşinizle yaşadığınız anlaşmazlık derecesi	-.10	-	.36
25. Kendi arkadaşlıklarınızı sürdürme konusunda eşinizin size tanıdığı özgürlük derecesi	.47	.50	-
26. Bir mesleği seçiminizde eşinizin sizi destekleme derecesi	.54	.56	-
27. Ev işleri ile ilgili olarak eşinizle paylaştığınız sorumluluk miktarı	.51	.43	-
28. Para konusunda eşinizle yaşadığınız anlaşmazlık derecesi	.08	-	.55
29. Eşinizin size karşı gösterdiği kıskançlık düzeyi	.23	-	.49
30. Eşinizle yaşadığımız mahremiyetin (gizlilik) derecesi	.18	-	-
31. Sahip olacağınız çocuk sayısı konusunda siz ve eşinizin fikir birliği derecesi	.45	.51	-
32. Ev işleri konusunda eşinizin yüklendiği sorumluluğun miktarı	.52	.50	-
33. Eşinizle birlikte sahip olduğunuz para miktarı	.41	.30	-
34. Ailenizin, evliliğinizi onaylama düzeyi	.40	.36	-
35. Arkadaşlarınızdan gördüğünüz duygusal desteğin derecesi	.34	.34	-
36. Ailelerinize görüşme miktarı	.57	.49	-

* p ≤ .05

Yine yukarıda atıfta bulunulan yazarların önerileri dikkate alınarak, 30. madde hariç tüm maddelerin herhangi bir faktördeki katsayıları 0.30'un üstünde olduğu için eksen döndür-

me (rotation) işlemi uygulanmamıştır. 30. madde ise muhtemelen sözel yapısından kaynaklanan bazı sorunlar içermektedir ki, bununla ilgili tartışmalar, bir sonraki bölümde ele alınmıştır.

Tablo 2'deki faktör analizi sonuçlarına bakıldığında 16, 20, 21, 22, 24, 28, 29 ve 30. maddelerin ikinci faktörde diğerlerinin ise birinci faktörde toplandığı görülmektedir.

Maddelerin sözel yapısı incelendiğinde eşle uyum düzeyini ölçmeye yönelik maddelerin birinci faktörde, eşle çatışma düzeyini ölçmeye yönelik maddelerin de ikinci faktörde toplandığı göze çarpmaktadır. Dolayısıyla, 1. faktöre uyum: 2. faktöre de çatışma faktörü adını vermek mümkündür.

Tablo 3. EKDÖ maddelerinin iki alt test toplam puanlarıyla korelasyonları

Maddeler	1. alt test toplam puanı ile korelasyon	Maddeler	2. alt test toplam puanı ile korelasyon
1	.77	16	.47
2	.74	18	.59
3	.72	21	.68
4	.76	22	.46
5	.73	24	.51
6	.75	28	.65
7	.78	29	.24
8	.60	30	.31
9	.73	-	-
10	.78	-	-
11	.74	-	-
12	.73	-	-
13	.76	-	-
14	.56	-	-
15	.63	-	-
17	.41	-	-
19	.54	-	-
23	.66	-	-
25	.50	-	-
26	.57	-	-
27	.50	-	-
31	.51	-	-
32	.54	-	-
33	.43	-	-
34	.39	-	-
35	.38	-	-
36	.54	-	-

Gerek ölçeğin faktör yapısı gerekse Tablo 2'de gösterilen korelasyonlar göz önünde

tutulurak, her iki faktörden iki ayrı alt test puanı elde edilmiş ve bu alt test puanları kullanılarak madde-test korelasyonları yeniden hesaplanmıştır. Yeniden elde edilen bu korelasyon değerleri Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3'de gösterilen bütün korelasyonlar anlamlıdır (s.d.=98, $p < .05$) Buna karşılık, 2. alt test toplam puanları ile 1. alt testin maddeleri arasındaki madde-test korelasyonlarından hiç biri pozitif ve anlamlı değildir. Benzer olarak 1. alt test puanları ile ikinci alt testin maddeleri arasındaki korelasyonlar da pozitif ve anlamlı çıkmamıştır.

Daha önce de belirtildiği gibi 1. faktör altında toplanan maddeler, eşler arasındaki uyumu, 2. faktör altından toplanan maddelerde uyumsuzluğu ölçmeye yönelik olduğundan bu yolla elde edilmiş alt testlerin toplam puanları ile EUÖ ölçeğinden alınan puanlar arasındaki korelasyonlar hesaplanmıştır. Sonuçlara göre EKDÖ'nin 1.alt test puanları ile EUÖ puanları arasındaki korelasyon 0.57'dir ve bu değer anlamlıdır (s.d.=98, $p < .05$). Buna karşılık EKDÖ'nin ikinci alt test toplam puanı ile EUÖ arasındaki korelasyon -0.31 olarak bulunmuştur ve bu da anlamlı bir ilişkiyi yansıtmaktadır (s.d.=98, $p < .05$).

Tablo 4. Beklentiyeye uygunluk değerlendirilmesinin ölçüt geçerliğine ilişkin korelasyonlar

Ölçekler	r
<i>Evlilikte Uyum Ölçeği</i>	.50
<i>Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Ölçekleri</i>	
Problem Çözme	-.36
İletişim	-.30
Roller	-.52
Duygusal Tepki Verebilme	-.36
Gereken İlgiiyi Gösterme	-.39
Davranış Kontrolü	-.29
Genel Fonksiyonlar	-.42

$p \leq .05$

Beklentiye uygunluk değerlendirmesinin ölçüt geçerliğini saptamak için bu puanlarla, Evlilikte Uyum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeğinin alt ölçekleri arasındaki korelasyonlar hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4'de de görüldüğü gibi bütün korelasyonlar anlamlıdır ve Aile Değerlendirme Ölçeğindeki puan artışları, eşler arasındaki uyumsuzluğun artışı olarak yorumlandığından, bu ölçeğin alt ölçekleri ile olan negatif korelasyonlar, beklenen bir sonuçtur. Diğer yandan, Evlilik Uyumu Ölçeğindeki puan artışları, eşler arasındaki uyumun artması olarak kabul edildiğinden, bununla ilgili korelasyon da pozitifdir. Bu sonuçlara dayanarak, beklentiye uygunluk değerlendirmesinin ölçüt geçerliğine sahip olduğunu söylemek mümkündür. Bunlara ek olarak bulgulara göre ölçeğin tüm maddelerinin 1 ve 7 arasında puanlanması ve faktör yapısı dikkate alınarak, iki ayrı alt test toplam puanı elde edilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

2. EKDÖ'nin Önem Değerlendirmesinin Güvenilirlik ve Geçerliğine İlişkin Bulgular

Beklentiye uygunluk değerlendirmesinin güvenilirliği için yapılan işlemlerin benzerleri, önem değerlendirmesine de uygulanmıştır. Önem değerlendirmesinin iç tutarlık katsayısı 0.90, iki-yarım güvenilirliği de 0.64'tür ve bu, anlamlı bir değerdir ($t=10.73$; $s.d.=98$; $p<.05$).

Her madde için önem değerlendirmesinin toplam puanı yordama gücü incelenmiş ve bu amaçla bulunan korelasyon değerleri Tablo 5'de gösterilmiştir. Bu tabloda da görüldüğü gibi tüm korelasyonlar anlamlıdır ve bütün maddelerin yeterli yordama gücüne sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Önem değerlendirmesine ilişkin madde-toplam puan korelasyonları

Maddeler	r
1	.37
2	.45
3	.56
4	.44
5	.58
6	.45
7	.49
8	.45
9	.60
10	.60
11	.63
12	.55
13	.53
14	.51
15	.37
16	.36
17	.39
18	.31
19	.55
20	.35
21	.46
22	.47
23	.53
24	.46
25	.52
26	.55
27	.52
28	.45
29	.49
30	.51
31	.47
32	.50
33	.48
34	.44
35	.34
36	.48

* $p \leq .05$

Ayrıca, önem değerlendirmesi yönünden eşler arasındaki her madde için eşler arasındaki korelasyonlar, 0.80 ile 0.93 arasında bulunmuştur. Bunların tamamı anlamlı ilişkiler yansıtmaktadır ($s.d.=48$; $p<.05$).

Önem değerlendirmesinin ölçüt geçerliği de aynı ölçekler kullanılarak incelenmiş ve sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. EKDÖ'nün önem değerlendirmesine ilişkin ölçüt geçerliği sonuçları

Ölçekler	r
<i>Evlilikte Uyum Ölçeği</i>	.41
<i>Aile Değerlendirme Ölçeğinin Alt Ölçekleri</i>	
Problem Çözme	-.22
İletişim	-.17
Roller	-.46
Duygusal Tepki Verebilme	-.28
Gereken İlgiiyi Gösterme	-.47
Davranış Kontrolü	-.40
Genel Fonksiyonlar	-.33

* $p \leq .05$

Tablo 6'da da görüldüğü gibi iletişim alt ölçeği dışındaki tüm ölçekler, EKDÖ'nün önem değerlendirmesiyle anlamlı ilişkiler yansıtmaktadır ve bu bulgular, genel olarak değerlendirildiğinde, önem değerlendirmesine ait geçerliğin yeterli düzeyde olduğu ileri sürülebilir.

3. Karşılaştırma Düzeyinin Belirlenmesine ve Cinsiyet Farkına İlişkin Bulgular

Beklenti değerlendirmesine uygulanan faktör analizi sonuçları dikkate alınarak, eşler arasındaki uyuma ve çatışmaya ilişkin karşılaştırma düzeyi ayrı ayrı hesaplanmıştır. Bu hesaplamada şöyle bir yol izlenmiştir. Önce her denek için her maddenin beklenti değerlendirmesi puanı, önem değerlendirmesi puanı ile çarpılarak yeni bir puan elde edilmiştir. Bu puanlar kullanılarak, birinci ve ikinci faktör için ayrı ayrı ağırlıklı ortalama hesaplanmıştır. Diğer yandan, eşler arasında fark olup olmadığını da belirlemek amacıyla, kadın ve erkeklerin ortalamaları da bulunmuş ve sonuçlar Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7'deki sonuçlar temel alındığında, eşler arasında anlamlı farklar bulunmadığı görülmektedir. Bu bulgu, hem uyum hem de anlaşmazlık yönünden örneklem grubundaki eşlerin, benzer karşılaştırma düzeyine sahip olduklarına işaret etmektedir. Yine bu tablodaki

sonuçlara göre her iki faktörün ortalamaları arasında da anlamlı farklar bulunmamaktadır. Bu bulgu, hem uyum hem de çatışma için beklenti düzeylerinin benzer olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 7. Kadın ve erkeklerin genel. 1. faktör ve 2. faktöre ilişkin KD ortalama ve standart kaymaları ile t testi sonuçları (t değerleri standart puandan elde edilmiştir).

		1. Faktör KD	2. Faktör KD	t	Genel KD
Kadın	X _{ort}	751.20	129.60	.37	880.80
	S	193.95	41.87		199.60
Erkek	X _{ort}	748.78	125.64	.37	874.42
	S	191.84	42.79		197.58
t		.04	.74		.60
Genel	X _{ort}	749.99	127.62	.37	877.61
	S	191.93	42.17		197.64

TARTIŞMA

Daha önce de belirtildiği gibi araştırmanın temel amacı, Thibaut ve Kelley'nin kuramı çerçevesinde, evlilikle ilgili olarak yapılacak araştırmalar için EKDÖ adı verilen ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini belirlemektir.

Ölçeğin güvenilirliği ile ilgili bulgulara bakıldığında psikometrik özellikler yönünden yeterli düzeyde olduğu görülmektedir. Gerek iç tutarlığın gerek iki yarım güvenilirliğinin yüksek olması, gerekse, eşler arasında anlamlı fark bulunmaması, ölçeğin güvenilir olduğuna işaret etmektedir. Ne var ki, deneklerden alınan geri bildirimler, ölçeği cevaplamanın uzun süre gerektirdiğine işaret ettiğinden ve pek çok denek, kimlik bildirimini konusunda önemli tereddütler yaşadığından test-tekrar test güvenilirliği saptanamamıştır. Ancak bulgularda belirtildiği gibi, her madde için eşler arasındaki korelasyonların anlamlı düzeyde bulunması, ölçeğin güvenilirliği lehine bir bulgu olarak da düşünülebilir.

Tablo 2'de gösterilen madde-test korelasyonlarına ilişkin sonuçlar, bazı maddelerin toplam puanı yordama gücünün düşük olduğuna

işaret etmektedir. Ne var ki, beklenti düzeyi değerlendirmesi başlığı altında bulunan bu maddelerin ayrı bir faktör altında toplandığı da göze çarpmaktadır. Birinci faktör altında toplanan maddeler, bir alt ölçek, ikinci faktör altında toplanan maddeler de başka bir alt ölçek olarak kabul edildiğinde, maddelerin, toplam puanı yordama gücünün arttığı görülmektedir.

Diğer yandan, faktör analizi sonuçları, Sabatelli'nin bulgularının aksine, ölçeğin iki faktörlü olduğuna işaret etmektedir. Bu faktörler altında toplanan maddeler incelendiğinde, 1. faktörün evlilikle ilgili olumlu durumlara ilişkin karşılaştırma düzeyini, 2. faktörün ise olumsuz durumlara ilişkin karşılaştırma düzeyini temsil ettiği görülmektedir. Bu bulgu, olumlu ve olumsuz sonuçlar için iki ayrı karşılaştırma düzeyinin varlığına işaret etmektedir. Diğer bir deyişle, bulgular, olumlu sonuçların değerlendirilmesi ile olumsuz sonuçların değerlendirilmesinin, iki farklı karşılaştırma düzeyi dikkate alınarak ayrı ayrı yapıldığını göstermektedir. Benzer bir öneri, Thibaut ve Kelley'nin yazısında bulunmakla birlikte, yazarlar, açıkça, iki ayrı karşılaştırma düzeyinin bulunduğunu ileri sürmemişler, yalnız olumlu sonuçların değerlendirilmesine ilişkin karşılaştırma düzeyinden söz etmişlerdir (Thibaut ve Kelley, 1959). Oysa, bu araştırmadaki faktör analizi sonuçları, bu sürecin daha karmaşık olduğuna işaret etmektedir ve Kelley'nin (1967) kavramları ile ifade edilirse, bu ANOVA modelinde, olumlu ve olumsuz sonuçlara ilişkin ortak etkinin, değerlendirme sürecinde daha önemli bir rol oynadığı anlaşılmaktadır.

Daha önce de belirtildiği gibi ölçeğin 30. maddesi bazı sorunlar içermektedir. Bu madde, "Eşinizle birlikte yaşadığınız mahremiyetin (gizlilik) derecesi" olarak ifade edilmiştir. Ne yazık ki, bazı denekler, mahremiyet kavramının ne anlama geldiğini bilmediklerini ve bu yüzden boş bıraktıklarını, bazı denekler de, eşlerinden bağımsız olarak yaşadıkları mahremiyeti dikkate aldıklarını belirttikleri için bu

madde istatistiksel analizler yönünden sorunlar göstermiştir. Uygulamada deneklere, mahremiyet kavramının kısaca açıklanmasının, "birlikte" sözcüğünün altına çizilmesinin yararlı olacağı tahmin edilmektedir.

Daha önce söz edildiği gibi EKDÖ'nin ölçüt geçerliğini belirlemek içinde Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ) ve Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ) kullanılmıştır. EKDÖ'nin ölçüt geçerliğine ilişkin korelasyon değerlerine bakıldığında, ADÖ'de puan artışlarının negatif değerlendirmeye; EUÖ'de puan artışlarının pozitif değerlendirmeye işaret etmesi nedeniyle ADÖ ile negatif EUÖ ile pozitif yönde yüksek korelasyonlar saptanmıştır.

ADÖ'nin 2. alt testi olan iletişim ile EKDÖ'nin önem derecesi değerlendirmesi arasındaki korelasyon anlamlı değildir. ADÖ'nin 3'cü alt testi olan roller ile EKDÖ'nin hem beklenti düzeyine uygunluk hem de önem derecesi değerlendirmelerinde en yüksek ilişkiye sahip olması da dikkat çekici bir bulgu olarak düşünülmektedir. Bu bulgulara dayanarak EKDÖ'nin ölçüt geçerliğine sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Ayrıca bulgularda belirtilmemiş olmakla birlikte, beklenti düzeyi ortalamaları madde sayısı olan 36'ya bölüldüğünde, kadınlar için 4.30 erkekler için 4.38 değeri elde edilmektedir. Bu değerler, "beklentime uygun" yargısına karşılık gelmektedir. Araştırmaya katılan eşler, evlilik sorunu nedeniyle psikolojik yardım almamış bireylerden oluştuğu için sonucun böyle çıkması doğaldır. Diğer yandan, bu sonuca bakarak evlilik sorunları nedeniyle psikolojik yardım arayan eşlerde tersi bir durum beklenebilir.

Ölçeğin Kullanılmasına İlişkin Sonuçlar

Evlilik İçin Karşılaştırma Düzeyi Ölçeği, Thibaut ve Kelley'nin Sosyal Mübadele Kuramında yer alan karşılaştırma düzeyi kavramının evli eşlerde ölçülmesi amacıyla yurt

dışında geliştirilmiş ve bu araştırmada, Türkiye'deki geçerlik ve güvenilirliğini incelenmiştir. Dolayısıyla, ölçeğin bu kuram çerçevesinde yapılacak araştırmalarda kullanılması önerilebilir. Bunun yanı sıra, her faktör ayrı bir alt ölçek gibi düşünülmeli ve hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar için karşılaştırma düzeyi ayrı ayrı saptanmalıdır. Bu amaçla, her maddeden alınan beklenti düzeyi puanı ile o maddenin önem değerlendirmesine ilişkin puanın çarpılarak, her faktör için karşılaştırma düzeyinin ayrı ayrı belirlenmesi de önerilebilir. Diğer yandan bu ya da ham puanlar kullanılarak, eşler arasında bulunacak korelasyonlar, örneklem grubundaki deneklerin, evliliklerini algılama biçiminin benzerliği konusunda da fikir verebilir. Ancak sonuçların yine bu kuram çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini de akılda tutmak yararlıdır. Buna ek olarak, denekler kısmında açıklandığı gibi örneklem grubu büyük ölçüde lise ve üniversite mezunlarından oluşmuştur. Dolayısıyla, bu ölçeğin, en az lise mezunu olan eşlere uygulanması önerilebilir.

Kaynaklar

- Bradburg, T. N. & Fincham, F. D. (1990). Attribution in marriage: Review and critique. *Psychological Bulletin*, 107, 3-33.
- Bulut, I. (1990). *Aile değerlendirme ölçeği (ADÖ) el kitabı*. Ankara: Özgüzelış Matbaası.
- Chadwick-Jones, J. K. (1976). *Social exchange theory: It's structure and influence in social psychology*. London: Academic Press.
- Drigotas, S. M. & Rusbult, C. E. (1992). Should I stay or

- should I go? A dependence model of breakups. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62, 62-87.
- Donohue, K. C. & Ryder, R. G. (1982). A methodological note on marital satisfaction and social variables. *Journal of the Marriage and Family*, 44, 743-747.
- Epstein, N. B., Bolwin L. M. and Bishop D. S. (1983). The mc master family assesment device. *Journal of Marital and Family Therapy*. 9 (2), 171-180.
- Hovardaoğlu, S. (1996). Sonuç, karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi arasındaki bağlantıların evlilikle ilgili değerlendirmelere etkisi, *Türk Psikoloji Dergisi*, 11 (36), 12-24.
- Kışlak Ş. (1995). *Cinsiyet, evlilik uyumu, depresyon ile nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler*, Ankara: A. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Locke, H. J. & Wallace, K. M. (1959). Short marital-adjustment and prediction test: Their reliability and validity. *Marriage and Family Living*, 21, 251-255.
- Miller I. W., Epstein N. B., Bishop, D. S. & Keitmer G. I. (1995). The mc master family assesment of device: Reliability and validity. *Journal of Marital and Family Therapy*, 11 (4), 345-356.
- Sabatelli, R. M. (1984). The marital comparison level index: A measure for assessing outcomes relative to expectations. *Journal of the Marriage and Family*, 46, 651-662.
- Sabatelli, R. M. (1988). Exploring relationship satisfaction: A social exchange perspective on the interdependences between theory, research and practice. *Family Relations*, 37, 217-222.
- Simons, R. L., Whitbeck, L. B., Conger, R. D. & Melby, J. N. (1990). Husband and wife differences in determinants of parenting: A social learning and exchange model of parental behaviour. *Journal of the Marriage and Family*, 52, 375-392.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. (1989). *Using multivariate statistics*. Second Ed. New York; Harper Collins.
- Tatlıdil, H. (1992). *Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel analiz*. Ankara: Yazar.

DÜZELTME

Türk Psikoloji Dergisi'nin 36 ve 37. sayılarında Dr. Hanna R. Scherler'in adresi yanlış verilmiştir. Doğru adres; Dr. Hanna R. Scherler, 3. Levent, Manolyalı Sok. No: 24, 80620, İSTANBUL'dur. Düzeltir, yazardan ve okuyucularımızdan özür dileriz.

SUMMARY

MARITAL COMPARISON LEVEL INDEX : VALIDITY AND RELIABILITY

Semra Azizoğlu-Binici
Ankara University

*Selim Hovardaoğlu**
Ankara University

According to Thibaut and Kelley (1959), interpersonal relations are based on the reward-cost exchange and people prepare the relations that have high rewards and low costs. In this manner, the difference between reward and cost is outcome. The theory predicts that people tend to maintain the outcome is positive.

Thibaut and Kelley also made some predictions about the evaluations of outcomes. For instance they proposed the terms "comparison level" and "comparison level for alternatives" comparison level is a standard for the evaluation of the relationship and is a neutral point of all the outcomes. On the other hand, comparison level of alternatives is the lowest level of available alternatives. Therefore comparison level is the standard for stability. When the outcome is above the standards, the relationship is perceived as unsatisfying and unstable (Drigotas and Rushbult, 1992; Hovardaoğlu, 1996).

For marital relations Sabatelli (1984) developed the Marital Comparison Level Index (MCLI). The MCLI consists of 36 items and has high reliability and validity in USA population (Sabatelli, 1994). Sabatelli's results also indicated that MCLI has one factor.

In this study reliability and validity of MCLI in Turkish language was accomplished in three stages. In the first stage 6 psychologists translated the 36 items into Turkish. In the second stage, 3 psychologists compared the English form and Turkish form. In the third stage 5 psychologists re-translated the Turkish form into English. In the Turkish form, the order of the items are the same as in English form. 50 couples filled out 3 questionnaires. These are MCLI, Family Assessment Questionnaire and Marital Satisfaction Questionnaire. According to the results, for MCLI, split-half reliability is 0.70 and

significant ($df=98$; $p<.05$). Cronbach alpha is also high (0.89). Item-total for expectancy scores are shown in Table 2. As it is seen in Table 2, all correlations except 16, 18, 20, 21, 22, 24, 28 and 30th items are high and significant.

Factor analytic results showed that there are two factors; one for positive outcomes, and the other for negative outcomes. Factor loadings of the items are shown in Table 2. The second factor consists of the items 16, 18, 20, 21, 22, 24, 28 and 30.

Two factors based subtests of the MCLI were composed and item subtest correlations were found. As seen in Table 3, 16, 18, 20, 21, 22, 24, 28 and 30th items correlated significantly with second subscale, whereas, the other items correlated with first subscale.

Correlation between the MCLI and the subtests of the Family Assessment Questionnaire were also significant and in the expected direction. Correlations between MCLI and the Marital Satisfaction Questionnaire were also significant and in the expected direction. These results indicate that the criterion validity of MCLI is high and significant. The results are shown in Table 4.

Item-total correlations for the "importance scores" are also high, positive and significant (Table 5). These scores also have high correlations with criterion measures (Table 6). No differences were found between the partners (Table 7).

The results indicate that in the Turkish context there are two different comparison levels for marital satisfaction; one is a standard or neutral point for positive outcomes; the other is a standard or neutral point for negative outcomes. Results were discussed in term of social exchange theory and related research findings.

* Address for correspondence: Prof. Dr. Selim Hovardaoğlu, Ankara Üniversitesi D. T. C. F. Psikoloji Bölümü Sıhhiye ANKARA
The authors acknowledge the kind permission of Dr. Sabatelli to translate and use the MCLI in this research.